

MOZARTIN WIEN

KÄVELY- RETKI HISTORIAAN

Kävelyreitti Mozartin Wieniin on noin 3,9 kilometrin pituinen retki kaupungin vanhassa keskustassa. Schönbrunnin linna on kuuden kilometrin päässä keskustasta ja Mozartin hautapaikka noin 4,5 kilometriä Haus der Musikista itään.

1 SAKSALAINEN RITARIKUNTA

Osoite: Singerstrasse 7 • www.deutscher-orden.at

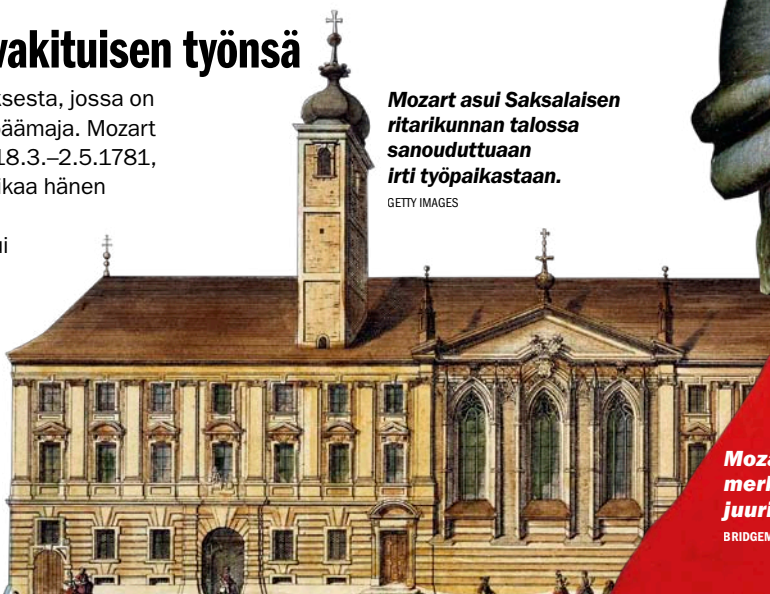
Säveltäjä jätti vakituisen työnsä

Kävelyretki alkaa rakennuksesta, jossa on Saksalaisen ritarikunnan päämaja. Mozart asui siellä vain 45 päivää 18.3.–2.5.1781, mutta se oli merkittävää aikaa hänen elämässään.

25-vuotias säveltäjä asui vakituisesti edelleen synnyinkaupungissaan Salzburgissa, ja hänellä oli hyvä ja hyvinpalkattu toimi arkkipiispa Colloredon hovisäveltäjänä. Se oli unelmatyö monille tuon ajan säveltäjille, jotka uurastivat ▶

Mozart asui Saksalaisen ritarikunnan talossa sanouduttuaan irti työpaikastaan.

GETTY IMAGES

Mozart sävelsi joitain merkittävimpiä teoksiaan juuri Wienissä.

BRIDGEMAN/AGK IMAGES

Säveltäjä jätti vakituisen työnsä jatkuu

► ansaitakseen elantonsa. Mozartilla oli kuitenkin enemmän kunnianhimoa. Hän katsoi työn kahlehtivan luovuuttaan, ja monet aiemmat vierailut Wienissä, musiikin pääkaupungissa, olivat vakuuttaneet hänet siitä, että se oli ainoa paikka maailmassa, jossa hän pääsi kehittämään lahjojaan riittävästi. Niinpä kun hän joutui kiistaan työnantajansa kanssa, hän sanoutui viipymättä irti toimestaan.

Säännöllisistä tuloista luopuminen oli riskialtista, mutta Mozart oli varma päätöksestään. Hän oli soittanut pianoa kolmevuotiaasta, säveltänyt kuusivuotiaasta ja kiertänyt Eurooppaa seitsemänvuotiaasta asti. Muutto

Wieniin oli osoitus ihmelapsen kasvusta aikuiseksi. Mozart halusi todistaa pystyvänsä menestymään omilla ansioillaan.

Asuessaan Saksalaisen ritarikunnan talossa Mozart piti useita konsertteja. Kun kääntyy pihaportista oikealle, voi kurkistaa kellarikerroksen pieneen huoneeseen, missä Mozart soitti ja missä pidetään edelleen konsertteja.

EBBE RASCH

Mozart piti kellarin intiimissä salissa pieniä konsertteja.

Seuraava kohde **Mozartin ensimmäinen Wienin-asunto 400 m**

ENSIMMÄINEN ASUNTO

Osoite: Milchgasse 1

Mozart nai vuokraemännän tyttären

Asuttuaan tovin Saksalaisen ritarikunnan talossa Mozart vuokrasi huoneen leskirouva Weberiltä. Tällä oli kolme tytärtä, joista Mozart tunsu ennestään yhden, Aloysian. He olivat tavanneet muutama vuosi aiemmin, ja Mozart oli rakastunut, mutta romanssi ei ollut edennyt, ja Aloysia oli lopulta nainut Joseph Lange -nimisen taiteilijan. Tämä alkoi myöhemmin maalata Mozartin muotokuvaa. Webereillä asuessaan Mozart rakastui pian Aloysian pikkusisareen Constanzeen.

Noihin aikoihin Mozart myös sävelsi kepeän oopperansa *Ryöstö Seraljista*. Se kertoo Belmontesta, joka haluaa vapauttaa rakastettunsa Konstanzen vankeudesta turkkilaisesta palatsista. Teoksesta tuli suuri menestys, ja köyhtynyt säveltäjä ansaitsi sillä niin paljon rahaa, että hän pystyi viemään Constanzensa vihille.

Mozart sävelsi Webereillä oopperan.

EBBE RASCH

BRIDGEMAN

Mozartin langon Joseph Langen keskeneräinen maalaus säveltäjästä.

Seuraava kohde: **Stephansdom 200 m**

STEPHANSDOM

Osoite: Stephansplatz 1 • www.stephansdom.at

Mozartin lapsista vain kaksi jäi henkiin

Mozart vihittiin 4. elokuuta 1782 Constanze Weberin kanssa vaatimattomassa seremoniassa Stephansdomissa, Pyhän Tapanin tuomiokirkossa. Avioliitto kesti yhdeksän vuotta säveltäjän kuolemaan asti, ja Constanze synnytti kahdeksan vuoden aikana kuusi lasta. Vain kaksi lapsista, Karl ja Franz, eli aikuisiksi.

Kuollessaan Mozart jätti jälkeensä suuret velat. Leskeksi jäänyt Constanze hankki elantonsa muun muassa järjestämällä

konsertteja ja myymällä Mozartin sävellyksiä. Vuonna 1798 hän tapasi tanskalaisen diplomaatin Georg N. Nissenin. He avioituivat ja muuttivat Kööpenhaminaan ja myöhemmin Salzburgiin, missä Constanze kuoli vuonna 1842.

Mozart vihittiin Stephansdomissa elokuussa 1782.

EBBE RASCH

Seuraava kohde: **Mozarthaus 300 m**

BRIDGEMAN

Constanze synnytti kuusi lasta, joista vain kaksi eli aikuisiksi.

4

MOZARTHAUS-MUSEO

Osoite: Domgasse 5 • www.mozarthausvienna.at

Luksusasunto on nyt museona

Kymmenen Wienin-vuotensa aikana Mozart asui 11:ssä eri osoitteessa. Asunto Domgasse 5:ssä on niistä tunnetuin. Mozart muutti perheineen hyllyyn asuntoon vuonna 1784 uransa huipulla ja sävelsi siellä joitakin pääteoksiaan, kuten oopperan *Figaron häät*. Työt olivat tilaustöitä, joilla Mozart ansaitsi mukavasti. Lisäksi hänellä oli yksityisoppilaita, hän piti konsertteja ja myi muita sävellyksiään. Kuuluminen vapaamuurareihin toi hänelle lisää hyviä asiakassuhteita.

Nykyään Domgasse 5:n asunto toimii Mozart-museona, ja siellä on kahvila ja konserttisali.

Vapaamuurarius toi Mozartille vauraita asiakkaita.

POLIFOTO/CORBIS

Seuraava kohde: Jahnin konserttisali 400 m

5

JAHNIN KONSERTTISALI – CAFE FRAUENHUBER

Osoite: Himmelfortgasse 6 • http://cafe-frauenhuber.at

Ahkerää konsertointia

Mozart oli konsertoinut kolmivuotiaasta asti, ja myös Wienissä hänen kalentersa oli täynnä esiintymisiä. Hän piti kausittain 3–4 suosittua piano-konserttia, joissa hän oli itse solistina. Lisäksi hän soitti usein pienemmissä tilaisuuksissa yksityiskodeissa ja pienissä saleissa. Todennäköisesti Mozart ansaitsi konserteillaan hyvin, mutta niistä koitui myös kuluja. Hän joutui usein itse huolehtimaan pianonsa kuljettamisesta kotoa konsertti-paikalle, ja eräässä vaiheessa hän omisti itse vaunun ajureineen pianon kuljetuksia varten.

Mozartin perheellä oli palvelijoita, ja he elivät muutenkin yleistä elämää, mikä

tuli luonnollisesti kalliiksi. Vaikka Mozart oli aikansa säveltäjäsuuruuksia ja varsin suosittu, hän ei koskaan päässyt varsinaisesti rikastumaan vaan kärsi käytännössä koko uransa ajan taloudellisista vaikeuksista.

Mozart piti viimeisen julkisen konserttinsa 4. maaliskuuta 1791. 400 kuuntelijaa kerännyt konsertti pidettiin Jahnin konserttisalissa paikalla, jossa on vuodesta 1824 toiminut kuuluisa Cafe Frauenhuber.

Seuraava kohde: Mozartin perheen viimeinen koti 200 m

POLIFOTO/CORBIS

Mozart hankki elantonsa soittamalla Wienin vauraalle porvaristolle.

6

VIIMEINEN ASUNTO

Osoite: Rauhensteingasse 8

Mozart kuoli köyhänä

30. syyskuuta 1790 Mozart muutti vielä kerran, nyt tilavaan huoneistoon lähelle Saksalaisen ritarikunnan taloa.

Pari edeltävää vuotta olivat olleet perheelle ankaria. Constanzen terveys horjui, ja rahat olivat vähissä. Mozart oli vähentänyt konsertoimistaan, hänellä oli vain muutama tilaustyö ja hän joutui lainaamaan rahaa vapaamuurariveljiltään. Säilyneistä asiakirjoista voidaan lisäksi päätellä, että hän hävisi merkittäviä summia uhkapelissä.

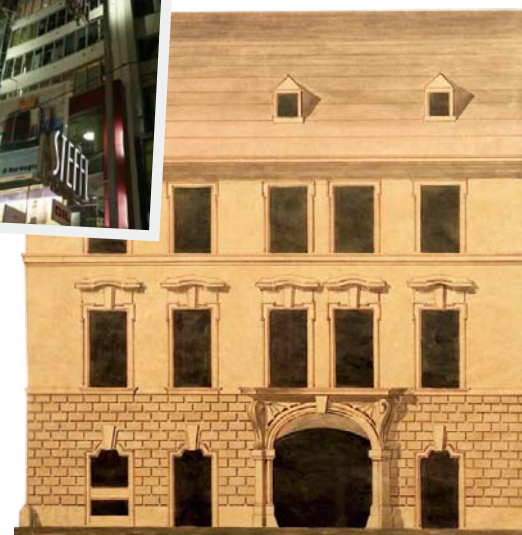
Lopulta tilanne näytti kuitenkin kohentuvan. Syksyllä 1791 Mozart sävelsi muutamassa

viikossa menestysopperan *Tituksen lempeys*, ja syyskuussa oli *Taika-huilun* ensi-ilta.

Mozartin aika oli kuitenkin käymässä vähiin. Marraskuussa 1791 hän johti vapaamuurarien kantaatin kantaesityksen, mikä jäi hänen viimeiseksi esiintymisekseen. Hän oli sairastunut elokuussa Prahan-matkallaan, ja hänen tilansa heikkeni nopeasti. Musiikkinero kuoli joulukuun 5. päivän vastaisena yönä vuonna 1791 vain 35-vuotiaana. Hän jätti jälkeensä huomattavat velat leskensä maksettavaksi.

Mozartin viimeisen asunnon paikalla sijaitsee nykyään Steffi-tavaratalo.

EBBE RASCH

Mozartin perhe asui nelikerroksisessa talossa, joka purettiin vuonna 1847.

POLIFOTO/CORBIS

Seuraava kohde: Michaelerkirche 500 m

MICHAELERKIRCHE

Osoite: Michaelerplatz • www.michaelerkirche.at

Sielunmessu jäi kesken

Mozart työskenteli ahkerasti viimeisinä aikoinaan. Heinäkuussa 1791 tuntematon asiakas tilasi häneltä asiamiehen välityksellä sielunmessun. Hänelle oli luvassa sievoinen palkkio sävellystyön valmistuttua, ja kipeästi rahaa tarvitseva ja yhä heikentyvä Mozart teki kaikkensa saadakseen työn nopeasti valmiiksi. Hän kuitenkin kärsi kovista kivuista, ja vähitellen sairaus turvotti hänen raajansa niin, että hän ei enää kyennyt pitelemään kynää kädessään.

Constanze-vaimon mukaan Mozart oli aavistanut, että työstä tulisi hänen oma sielunmessunsa. Uumoillessaan tulevaisuutta köyhänä leskenä hän antoi

Mozartin työskennellä sävellystyön parissa aina tämän kuolemaa edeltävään iltaan asti.

Teoksen oli tilannut kreivi Franz von Walsegg, jonka tarkoitus oli uskotella säveltäneensä teoksen itse edesmenneelle vaimolleen. Puolivalmis työ ei ollut minkään arvoinen, joten ilmoittamatta Mozartin kuolemasta kreiville Constanze antoi miehensä oppilaan Franz Xavier Süssmayrin tehdä työn loppuun. Constanzen mukaan Mozart oli antanut teoksen viimeistelyksi tarkat ohjeet, mutta todennäköisesti hän vääristeli totuutta halutessaan jättää teoksen historiaan aitona Mozartina.

Requiem esitettiin Michaelerkirchessä.

EBBE RASCH

GRIFFINOR

Mozart sävelsi kesken jäänyttä sielunmessuaan vielä kuolinvuoteellaan.

Viisi päivää Mozartin kuoleman jälkeen, 10. joulukuuta 1791, keskeneräinen teos esitettiin hänen muisto-tilaisuudessaan Michaelerkirchessä.

Seuraava kohde: Mozartin muistomerkki 1 000 m

MOZARTIN PATSAS

Osoite: Burggarten, Burgring 1

Huhuja kuolinsyystä

Säveltäjän kuolema järkytti wieniläisiä ja musiikinystäviä kaikkialla Euroopassa. Perhelääkärin mukaan kuolinsyö oli sotilassairaalaista lähtöisin ollut kulkutauti, mutta Mozart itse kuulemma uskoi, että hänet oli myrkytetty ja että myrkyttäjää oli hänen kilpailijansa Salieri. Nykytutkijat uskovat Mozartin kuitenkin kuolleen streptokokki-infektioon.

Vuonna 1896 Burggarteniin pystytettiin Viktor Tilgnerin veistämä Mozartin muistomerkki.

Seuraava kohde: Haus der Musik 900 m

JOSEPH WILIBROD MAHLER

Kuolinvuoteellaan Salieri kertoi myrkyttäneensä Mozartin.

HAUS DER MUSIK

Osoite: Seilerstätte 30 • www.hausdermusik.com

Mozart oli superlahjakkuus

Wolfgang Amadeus Mozart kuoli vain 35-vuotiaana, mutta hän ehti elämänsä aikana säveltää noin 50 sinfoniaa, 23 pianokonserttoa, noin 20 oopperaa ja satoja muita teoksia. Säveltäjäneron sävellykset syntyivät nopeammin kuin hän ehti kirjoittaa nuotteja ylös, ja hänen kootuista teoksiistaan saadaan helposti täyteen 170 cd-levyä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että saksalainen säveltäjäsuuruus Ludwig van Beethoven sävelsi yhdeksän sinfoniaa, viisi

pianokonserttoa, yhden oopperan ja joukon kamarimusiikki-sävellyksiä pienemmille orkestereille.

Merkittäväntä ei kuitenkaan ole Mozartin sävellysten määrä vaan niiden laatu. Jo aikanaan Mozart oli arvostettu säveltäjä, ja hänen töitään esitettiin Euroopan parhaissa konserttisaleissa. Hän innoitti vahvasti 14 vuotta nuorempaa Beethovenia, ja Mozartin suuriin esikuviiin kuulunut Joseph Haydn sanoi Mozartin kuoltua, että maailma ei tulisi näkemään yhtä lahjakasta musikaalista neroa ainakaan sataan vuoteen.

Mozart hallitsi lähes kaikki musiikin lajit: kirkkomusiikista puhtaaseen viihdemusiikkiin ja pianosonaateista laajoihin orkesterisävellyksiin. Hän loi myös itse uusia suuntauksia, ja hänen tyyliinsä vaikutti moniin sukupolviin hänen kuolemansa jälkeen.

Mozartin musiikin ylivertaisuudesta kertoo sen yhä jatkuva suosio. Wienissä Mozartin perintö elää edelleen vahvana, ja hänen työhönsä ja elämänsä pääsee tutustumaan myös Haus der Musik -musiikki-museossa, jossa yksi huone on omistettu Mozartille.

Mozart sävelsi yli 600 musiikki-teosta.

PIETRO ANTONIO LORENZONI

KÄY MYÖS TÄÄLLÄ!

Schönbrunnin linna

Mozart kävi ensimmäisen kerran Wienissä kuuden vuoden ikäisenä ollessaan Euroopan-kiertueella isänsä ja sisarensa kanssa. Wienissä heidät kutsuttiin Schönbrunnin linnaan esiintymään keisarinna Maria Theresialle. Keisarinna ihastui erityisesti nuoreen pianistiin, joka hämmästytti muun muassa soittamalla pianoa koskettimet liinalla peitettynä.

Vuonna 1786 Mozartin kerrotaan kohdanneen Schönbrunnissa kilpailijansa, hovisäveltäjä Antonio Salierin, keisari Joosef II:n järjestämässä kilpailussa, jossa esitettiin kummankin sävellys. Salieri voitti kilpailun.

Osoite:
**Schönbrunner
Schlossstrasse
47–49**

• www.schoenbrunn.at

• **U-Bahn-linja U4
Schön-brunnin
asemalle, josta
on linnaan noin
400 metriä.**

EBBE RASCH

Upea linna oli Itävallan keisariperheen kesäasunto. Nykyään se on suosittu matkailunähtävyys.

KÄY MYÖS TÄÄLLÄ!

St. Marxin hautausmaa

Stephansdomissa pidetyn siunaustilaisuuden jälkeen Mozart haudattiin joukkohautaan kaupungin laitamille 7. joulukuuta 1791. Hänen viimeisen leposijansa tarkkaa sijaintia ei tiedetä. Vuonna 1859 hautausmaalle pystytettiin pieni Mozartin muistomerkki, joka siirrettiin sittemmin muualle, ja nykyään Mozartin oletettua hautapaikkaa koristaa enkeliä ja katkennutta pylvästä esittävä veistos.

Osoite: Leberstrasse 6–8

• **Raitiovaunu 71 Sankt Marxin
pysäkillä, josta noin 600 metrin kävely.**

EBBE RASCH

Hautamuistomerkin patsaat on otettu hylätyiltä haudoilta.